

RODICA

POVESTIRE DIN RASBOIU

DE
Constanța Hodos

Editura Librăriei SOCEC & Co., S. A. București.

Prețul Lei 25.—

E. O.

CONSTANȚA HODOȘ

RODICA

IN VÂRTEJUL RĂSBOIULUI

— POVESTIRE —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— EDIȚIA A DOUA —

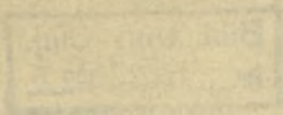
Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 1502 1926
BUCUREȘTI

Editura Librăriei Socec & Co., Societate Anonimă

1926

211817

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RODICA

ÎN VÂRTEJUL RĂSBOIULUI

I

O cunoașteți? ... Nu? ... Mămăruț. Căci la Câmpina unde s'a născut și a petrecut primii ani ai copilăriei sale, toată lumea o cunoaște pe Rodica. Și acum o cunoaște multă lume și la București unde s'au mutat părinții ei cu ea.

Căci să nu credeți că Rodica este vr'o fetiță așa de mititică cum ar fi Pitulicea din poveste. O nu. Adecă de statură este ea cam micuță de fel, fetele din clasa ei toate sunt mai înalte decât ea, dar de ani, o ho, a trecut de zece!

Dar câte a petrecut în anii aceștia!

Ce de zbucium, câte întâmplări mari au
cutremurat mica ei inimioară!

*

În anul 1910 când a deschis ea ochisorii
ei căprui — am uitat să vă spun că Rodica
e mai mult bălaie decât brună, albă și ru-
menă la față, are guriță mică, năsuț mic,
urechiușe și mânuțe mititele, numai fruntea
e mare, frumos bombată, pururea senină,
chiar și atunci când gurița și ochisorii plâng,
mânuțele, picioarușele și inimioara se zbat
de necaz, supărare, sau nerăbdare, fruntea
accasta nu se încrețește, nu se întunecă,
dovadă că este acolo sub acoperișul ei o
minte, o *regină* poruncitoare, care nici odată
nu se tulbură prea mult și nu-și pierde
fîrea, — părinții n'o aveau decât pe ea și tare
s'au bucurat de venirea ei pe lume.

Dar nu erau oameni bogați și mamica
nu prea era sănătoasă. Tăticu, funcționar
la o mică societate de petrol, avea puțină
leafă, pe vremea aceea, și foarte mult de
lucru. Și nimic nu-i mai trist în lume, decât
să ai de lucru mai mult decât poți birui,
și bani mai puțini decât îți trebuie.

De aceea tătucu erà foarte des amărit peste măsură, și mămica se sculà din pat chiar bolnavă și făcea treaba casei, ca el să nu se supere și din cauza ei. Și-i tare greu lucru să fii slabă, cu dureri de mijloc, și totuși să fii nevoită să ridici greutate, să speli, să calci rufele, să gătești de mâncare și în ceasuri de repaus, să mai coși la mașină.

Rodica abia a deschis ochișorii ei căprui și par'că a și înțeles toate nevoile aceste; așa de serios o privea pe mămica când erà bolnavă. Și așa de sfâșietor plângea când tătucu le certă pe amândouă, pentru cine știe ce lucru de nimic!

Abia a împlinit doi ani și îngerul i-a mai adus o surioară. Acuma mămica erà și mai mult bolnavă. Și surioara din leagăn tușea. Venea doctorul în fiecare zi. Rodica urmărea cu luare aminte forfoteala din casă. Umblă și ea să ajute: se urcă pe scaun să deschidă ușile, aducea apă, și vorbea cuvinte pe înțeles.

Lumea se minună de ea și spunea că e prea cuminte. Babele din vecini dădeau din cap și-și scuipau în sân, să n'o deoache: Mare minune!

Când eră veselă cântă orice cântec auzit și jucă în tact, cu măsură, cu salturi și legănări ușoare și o grație parcă o purtă de mână Terpsychore, zeița dansului.

La trei ani, o prietenă a mamei, profesoară de pian, a cerut-o elevă. Și Rodica a învățat să cânte la pian. A făcut progrese uimitoare și nu-i mirare că în Câmpina, când eșea la plimbare cu mămica și cu Sanduța care s'au întremat acum, mai binișor, la aerul acela bun de munte și miros de păcură, — toate fetițele se uitau după ea: uite, Rodica, Rodica!

Ea se legănă din șolduri și dădea din umeri.

— Ei, ce-i? Parcă-i lucru mare. Dacă ști notele și bagi de seamă să nu greșești. Poți să înveți și tu, spunea unei prietene, care o admiră.

Așteptă cu nerăbdare să împlinească anul acesta, al șaselea, și încă unul, — apoi la școală!

Rodica

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ce frumos e la școală! Și câtă sete avea Rodica să pătrundă misterul cărților, pe cari le vedea purtate în ghiozdanele fetițelor cari se duceau la școală!

De cetit, știă acum de mult, — sorbise abecedarul întreg, dar mai sunt și altele!

Ce veselă eră Rodica în vara aceasta!

Mămica găsisese o servitoare, tăticu avea acum leafă mai multă și nu mai eră așa de necăjit. Numai câteodată, când vorbea cu mămica de rășboiu.

Dar ea nu prea știă bine cum. Și de ce? Ce însemnează cuvântul acesta?

Il întrebă pe tăticu. Ce-i rășboiul? Dar el n'a vrut să-i spună.

Intr'o seară mămica și cu Sănduța se

culcaseră de vreme, Rodica nu voia să se culce, căci tăticu nu venise încă dela lucru, și ea dormea cu el.

Rodica stătea la fereastră și se uită la cerul înstelat.

— Mămică, nu-i așa că stelele acele sunt lumini?.. Dar cine le aprinde?.. Dumnezeu?.. Sau îngerii?.. Ingerii sunt copiii lui Dumnezeu?.. Câți îngeri sunt, mamă?.. Stelele așa-i că nu le poți număra?..

— Taci, și vino de te culcă, îi răspunde mămica somnoroasă.

— Nu mi-e somn mamă... Până nu vine tăticu.

Grozav îi plăcea Rodichei să privească stelele și să-și frământa căpușorul cu problemele cerului — vecinic nedeslegate.

Dar deodată tresări din visările ei — pe stradă se auzi muzică, trompete și goarne. Se vedeau făclii, purtate de soldați și se auzeau cântări.

— Mamă, mamă, vin' de vezi ce-i pe stradă!

Sări din pat și tot atunci intră și tăticu pe ușă.

— Dragă, la București s'a declarat războiul!

— Războiul?..

Rodica își strânse sprâncenele și se uită încordată la mama ei.

Mama îngălbeni.

— Tu te duci?

Tata îi răspunse oftând:

— Tot ce se poate.

III

Tocmai peste trei luni află micuța Rodica ce este războiul.

— Dușmanii nu sunt ca lupii și ca dulăii cei rei, cari mănâncă și mușcă pe oameni, explică ea Sănduței. Sunt tot oameni: nemți, bulgari și turci... Așa-i mamă că și turcii sunt oameni?...

«Nemții sunt așa de răi că taie mâinile la copii... Așa a citit tăticu în gazetă, zău!..

Și fetițele stăteau toată ziua lipite una de alta contemplând groaznicul tablou.

— Intr'o țară, de-i zice Belgia, au năvălit nemții și au omorât toți oamenii, toți, toți... Pe stradă au fost numai oameni morți!.. Și pe mamele copiilor le-a omorât cu bombe, și copiilor le dădeau bomboane otrăvite.

— Bomboane otrăvite?

— Da, și dacă mâncau, ei mureau. La cei cari nu mureau le tăiau mânilor.

— La toți copiii? întrebă Sănduța, albă ca varul.

— La toți, la toți!.. De tot, de tot!.. Și acuma copiii aceia n'au cu ce să mănânce... Și nu se mai pot duce la școală că n'au cu ce să scrie... Săraccii copii!

— Și nici să bată nu mai pot? întrebă Sanda uitându-se pe furiș la mânușile Rodichei cari nu odată îi dăduseră ghionturi simțitoare, măsurându-le apoi cu teamă pe ale ei, cele slăbuțe, cari nu îndrăzniseră până acum nici odată să răspundă cu aceiaș măsură.

Peste câteva zile tătucu veni acasă galben, tremurând de groază.

— S'a rupt frontul la Predeal.

La Cămpina începù exodul.

Zilnic se întorceau de pe front frânturi de armată, în retragere desperată și poveșteau de primejdia grozavă ce amenință țara.

— Acì are să fie rău de tot, auzi Rodica din poartă, ungurii și nemții o să dea foc sondelor să ardă tot orașul.

Vecinele veniră frângându-și mânilor de desperare.

BCU Cup Central University Library Cluj

— Să fugim, să fugim. Cu toții, dragă cucoană!..

„Nu cumva vă gândiți să rămâneți aici?.. Vai de mine, că o să murim prin șanțuri, cu copiii de gât!..

Firește că părinții Rodichei se gătiră, în grabă, de plecare. Toți funcționarii dela petrol primiseră ordin că trebuie să dea ei singuri foc sondelor, să distrugă instalațiile izvoarelor de păcură, ca dușmanul să nu se poată folosi de ele; apoi să se refugieze în Moldova. CCU Cluj / Central University Library Cluj

Tăticu tocmise o trăsură, care și venise la poartă, să-i ducă până la gară la Ploești, cu *o sută de lei*. Dar un alt domn, mai grăbit, promitea acum *trei sute*, ca să-l ducă pe el întâi. Rodica fugi repede în casă și-l vesti pe tată-său de primejdia aceasta, apoi se așeză cu iuțeală în trăsură.

— Pe noi să ne duci întâi! N'ai voie să duci pe alții!

Birjarul n'avu încotro, mai ales după ce se așezară și bagajele și tata copilei hotărît, mai scoase și un revolver, amenințând că îl împușcă, dacă nu pornește numaidecât.

IV

Rodica își adunase într'un săculeț păpușa și jucăriile ei, și a Sandei, și acum le strângea în brațe nu cumva să le piardă în drum... Mămica, galbenă ca ceapa, se uită aiurită îndărăt la curtea plină de păsări, la vaca care rumegă liniștită cocenii din grădină, la cei doi grășuni, pe cari voiă să-i taie în ziua următoare, de Sf-tu Nicolae. Și toate rămânneau aci! Căsuța ei dragă, împodobită și cămara și pivnița plină de rodul hărniciei de peste vară. Cine s'ar fi gândit că va trebui să le părăsească pe toate! Inima i se frângea de jale și de griji.

Făcură o zi întreagă drumul până la Ploești, căci șoseaua eră baricadată de trupe și trăsură, carele cu muniții și automobilele

frânte. Lungi convoaie de răniți, cari nu încăpuseră în trăsură se târau osteniți în noroiul șoselei. Mulți dintre ei cădeau și rămâneau culcați în șanțuri — adormiți pe vecie...

Rodica începù să țipe:

— Uite, acela micuț mămico, cu eșarpă roșie, care, colo, a căzut în noroi!... Nu se mai poate duce. Cercetașii, mămico, cercetașii!

Erà în adevăr un grup de cercetași pierduți din ceată, cari luaseră și ei drumul refugiaților spre București. — Și unul dintre ei, mai slăbuț, nu mai putea continua drumul.

— Să-l luăm cu noi în trăsură, se rugă Rodica, și să-l ducem acasă la părinții lui...

Birjarul nu voià să-l ia.

— Unde să-l mai punem? Nu suntem destui, cu atâtea bagaje?

Dar birjarul se vede că n'o cunoștea încă pe Rodica.

Intr'ò clipă fetița sări pe capră, deasupra unui sac, în care mama ei pusese meindele, și făcù loc micului cercetaș lângă Sanda.

— Ține-l de mână, să nu cadă, porunci

65029. — Constanța Hodoș. Rodica.

ea surioarei sale. Lasă-l mamă, să-și pună capul în poala ta și să doarmă puțin... Acuma poți să treci înainte, birjar, uite, s'a deschis drumul colo, la dreapta!...

Omul se uită peste umăr la copila cuibărită lângă el și murmură printre dinți:

— Ce mai drac de muiere are să iasă din nodulețul acesta!

Rodica nu băgă de seamă la mormăiala birjarului. Ea urmărea cu luare aminte drumul.

În dreapta și în stânga dealungul Prahovei și pe sub poalele munților pretutindeni grămădeală de oameni, femei și copii; mai ales mulți copii! Care cu boi, încărcate cu bagaje, viței, porci, paseri și vaci cu lapte legate de care, sau mânate în cireadă, înainte! înainte spre București, într'o grabă și disperare înfrigurată...

În zare începură să sboare mici fulgi negri ca de hârtie arsă și un miros înăbușitor se răspândi în aer, apoi o explozie puternică cutremură pământul și deodată se lumineă întreaga vale de un foc îngrozitor.

Se dase foc la Câmpina sondelor și marelui rezervor de păcură.

Lumea încremeni de groază și copiii începură să plângă.

Scânteii aprinse umpleau acum atmosfera, și focul dogorea din toate părțile ca dintr'un cuptor încins.

— Vai, tată, o să ardem cu toții, plângea chiar și Rodica.

Birjarul încordă hățurile și dete bici aprig cailor.

V

Seara târziu sosiră în Ploești.

Tata Rodichei avea să ia niște bani dela directorul societății, care locuia la Ploești. Dar nu-l găsi. Fugise și el cu o zi înainte.

— Lasă că îl găsesc eu la Iași, liniști el pe nevasta sa, care îl întreba că ce vor face ei acum neavând la ei decât vr'o două sute de lei?..

În gară la Ploești trenul era pus de cu dimineață. Tixite erau toate coridoarele, scările până și acoperișurile vagoanelor pline de lume. Așteptau mașina.

— N'o să putem răzbi, se jeluî mama Rodichei.

Dar copila, încordând ochisorii căprui, într'o clipă sări pe una dintre scări, unde zărise

CC-0. Cluj / Central University Library Cluj

atâta loc cât să pună ea piciorușul. Răzbi până la fereastră...

— Adă pe Sanda, mămico, ridic-o, s'o prind eu în brațe!..

Turti chipiul unui sublocotenent, care îi stătea în cale.

— Ajută și matale, ajută, te rog... Doar nu vrei să-i taie nemții mânuțele?... Ajută și pe mama, te rog!.. Tată, ridică tu pe mămica... Ridică!.. Adă mâna, mămico, adă mâna.

Sublocotenentul se uită zâmbind la fetiță— și îi împlinse dorința.

VI

După zece zile de călătorie, ultimul tren al refugiaților sosi la Iași.

Eră o zi de iarnă umedă și rece. Toată ziua ploase cu zăpadă și acum seara se pornise un vânt aspru, crivățul, „Biciul Rusiei“ cum îl mai numeau Moldovenii.

Peronul gării eră plin de lume. Nu numai de cei sosiți acum, dar de cinci-șase zile se grămădea aci lume peste lume, care nu-și mai găsea adăpost în oraș. Toate hotelurile, toate locuințele erau îñtesate de refugiații cari soseau zilnic din părțile amenințate de invazia dușmanilor.

Grupuri de femei, copii, familii întregi, strânși grămadă, zgriburiți de frig pe jos, prin colțuri, umpleau sălile și coridoarele gării

Soldații grav răniți trântiți și ei pe jos, ge-
meau în așteptarea ambulanței...

Părinții Rodichei coborâră aiuriți, cu inima
îngrozită de acest tablou al mizeriei. Ei căutau
un om care să le ducă în oraș sacii cu rămă-
șițele de merinde, dar nu găseau pe nimeni.
Mama obosită tremură de emoție, neștiind
pe unde să apuce.

Rodica înduioșată se strânse de brațul ei
subțire.

— Vino, mămico, să ne ducem la unchiu
Alexandru...

— Dar unde să-l găsim?

— Întrebăm pe oameni... La toate casele
mari... El e doctor și trebuie să șadă în vr'o
casă mare, aproape de spital.

O porniră înainte în fleșcăitul noroiului.
Rodica o ținea pe Sanda, strânsă de mână,
nu cumva s'o peardă în învălmășală. Tată-
său o apucă de umăr.

— Unde vă duceți?

— Să-l căutăm pe unchiu, răspunse co-
pila. Ce? Vrei să stăm aci în frig, să ră-
cească Sanda?

Avea dreptate copila. Oriunde, dar trebuia

BCC Cluj / Central University Library Cluj

să plece, să găsească un adăpost contra ploaii și a vântului.

Instinctul îi duse drept la hotel Bristol unde, minune de necrezut! îl găsiră pe unchiu Alexandru. Dar deși doctor, maior în armată, n'avea decât o singură odaie pentru el, nevasta și trei copii mari.

Când apărură în prag cele două fete, urmate de părinții lor, mătușa doar holbă ochii mari:

— Și voi?... Dar voi de ce ați plecat de acasă Cum credeți că o să încăpeți cu toții în Iași, toată Muntenia, toată Oltenia și Bucovina și Dobrogea, plus jumătate din Ardeal?!

Rodica se strânse cu Sanda lângă ușă, încruntând aspru ochișorii căprui, pe când mama ei, simțitoare, pierzând puterea, șeză pe un cuțar.

— Stați că vă găsesc eu casă, răspuse unchiu, învelindu-i într'o privire blajină.

Rodica se apropie de mama sa și o trase de mânecă:

— Să plecăm, mămico, am mai văzut eu case, birturi, unde mănâncă oamenii...

Unchiu trase cu urechea.

— Așa-i, că voi n'ați mâncat. Probabil că

n'ați mâncat mâncare caldă, de când ați plecat de acasă...

«N'avem noi ceva să le dăm?»

— Cu toată bunavoință... n'am, frate, că au mai fost aci la masă astăzi, vr'o trei rânduri de mosafiri.

VII

Plecară iarăși afară, în noaptea rece și umedă, unde vântul le asvârlea boabe de ghiată în față. Birturile nu mai aveau nimic. În cafenele nu găsiră loc. Pretutindeni toate mesele erau ocupate de ofițeri și soldați ruși. Sânduța începù să plângă.

— Hai, că vă duc eu la o ceainărie unde toată noaptea e deschis și nu-i atâta lume, îi mângâie unchiu Alexandru, luând copila în brațe. — Ceainăria erà departe. Rodica se ținea strânsă de mamă-sa ferind-o de lacuri, sau de vr'o gură de canal:

— Binișor, mămico, să nu cazi, să nu calci în apă... Ești ostenită?... Pune mâna în manșon, să nu-ți fie frig, că mă țin eu de haina matale...

Găsiră loc în ceainărie la o măsuță cu două scaune. Localul mic și murdar era plin și acesta de soldați ruși și fum de tutun aspru. Sanda începuse să tușească.

— Eu mă duc la comanduire să vă caut casă, zise unchiu, așezând pe Sanduța în brațele măsei.—Rodica se sguli lângă tată-său pe un geamantan de mână, și se uită curioasă la o masă, unde patru soldați jucau cărți.

— Uite mamă, șopti copila, cum seamănă soldatul acela din colț cu nenea Mircea. N'o fi chiar el?

Mircea era fratele mămichei dispărut la Turtucaia. O de ar fi el! De trei luni îl căută, îl plângea. Dar nu era el. Un străin care îi semănă, în adevăr.

Luară câte un ceaiu cald, dar pâne nu găsiră. Li era foame, li era frig, căci localul n'avea sobă, și li era somn. Ochii cădeau obosiți sub pleoape usturați de fum.

Și unchiu nu mai venea!.. Sanduța adormi în brațele măsei și Rodica își puse și ea capul pe genunchii lui tată-său.

Tocmai pe la trei după miezul nopții, sosi unchiu Alexandru.

— Ei, haideți, că v'am găsit casă. Ați avut noroc, un sublocotenent din regimentul meu vă cedează odaia. El se duce să doarmă la un prieten. Veniți!

Voiă s'o ia pe Rodica în brațe, voinic cum eră, dar fetița îl asigură că nu-i ostenită și nu-i e somn. S'o ia numai pe Sanda, căci mămica nu poate, și taticu avea geamantanul.

Odaia eră la etaj, tocmai în strada Vulpe. Urcară niște scări, strâmte, întunecoase, cu miros înecător de latrină. Înăuntru fumegă o lampă de petrol. Un singur pat, cu saltea de paie militărească. S'au culcat în el, toți patru, îmbrăcați cum erau, sub pătura militărească, sgriburind de frig, căci foc nu eră nici aci. Iașul suferea de lipsa lemnelor.

VIII

Dimineața vântul se oprise și începuseră să ningă. Toată ziua a nins. Sanda tușea și pe mămica o durea mijlocul, de nu s'a mai putut scula din pat. Tăticu s'a dus la gară să aducă sacii cu merindele.

Rodica s'a dus jos în curte cu cana dela lavoar să caute apă. De zece zile nu se mai spălaseră.

Gazda, o ovreică urită și slabă, sări cu gura la ea: cum de cutezase să prindă cana? Dacă o spârgea? Făcând gură mare înjurând pe toți „rufujații“ de cari n'o să mai poată trăi Iașul.

Rodica îi răspunse că a mai umblat ea cu câni și mai mari și mai scumpe și nu le-a spart, iar tăticu are să-i plătească chiria.

Avea ea acum alte griji, biata Rodica, mult mai mari decât o ceartă de aceste.

Se spală, se îmbracă numai decât, și porunci Sandei să nu se dea jos din pat și să n'o deștepte pe mămica, care dormea. Apoi se duse la unchiu să-i spună că Sanda tușește tare și poate are și febră, și pe mama o doare mijlocul, poate unchiu nu știe că e bolnavă de rinichi, și trebuie să-i dea doctorie.

În drum văzù lume multă înghesuită la o brutărie. Avea și ea în buzunar doi lei de argint. Se gândi să cumpere pâine, poate tătucu nu găsește cine să aducă merindele dela gară. Se vâri printre șiruri, se rugă de gardist, de brutar și reuși să cumpere o pâine.

Găsi și pe unchiu la spital. O luă drăguț în brațe, și-i dădu doctorii pentru mama și o cutie de bomboane pentru Sanda.

În timpul acesta acasă eră supărare mare... Periseră toate merindele din gară. Sanda plângea că-i e foame și mămica plângea și ea. Iar tătucu blestemă rășboiul și pe tâlhari. Nu-i rămânea altceva de făcut decât să se

BCE Cluj / Central University Library Cluj

prezinte la cazarmă, deși fusese dispensat de serviciu.

— Dar noi?... Cum ne lași?

— Tu să te duci la Crucea roșie, iar copilele — la Azilul orfanilor.

Ea începù să plângă și mai tare. Sanda pâlî de spaimă...

Tocmai atunci intră Rodica, veselă și sprintenă, cu pâinea, cu doctoriile și cutia cu bomboanele.

Cu gesturile ei vioaie, pline de grație, începù să povestească toate câte le-a văzut și le-a auzit în oraș.

— Nu-i așa rău la Iași, tată... Am văzut un om tăind lemne dintr'o curte. Sunt mai mulți salcâmi acolo, și tei, tată... Poate ne dă și nouă, să facem foc în sobă? Nu?... Să te duci să întrebi.

— Afară ninge și-i frumos, nu-i frig deloc, ciripl Rodica mai departe, lipind mânușile de obraji roșii și sărind veselă prin casă. Părinții se uitau la ea ca la o arătare cerească — și nu mai ziseră nimic.

IX

Dar zăpada cădea, în ciuda bucuriei Rodichei, care într'o dimineață nu mai găsi po-tecă să se ducă după pâine, și se nomoli în ză-padă, până la genunchi.

Iașul întreg erà un morman de zăpadă. Nimeni nu curăță străzile.

Și se lăsă un ger! cum nu-și aduceau aminte oamenii să fi fost vreodată.

Tăticu găsisese o slujbuliță într'un birou de contabilitate, și lemne, și ceva alimente, așa încât mica familie erà salvată de peire, sau de despărțire. Dar Sanda se îmbolnăvi grav de aprindere de plămâni, și mămica o îngrijea toată ziua, cu inima sfâșiată de du-rere și frântă de oboseala nopților vegheate.

Micuța Rodica avù atunci zile grele. Sin-

gură purtă toată gospodăria casei. Se sculă de noapte, după pâine. Se dase cartele, și oamenii se rânduiau în fața brutăriei, doi câte doi, în șiruri nesfârșite. Cine venea târziu rămânea fără pâine. Scotea lemne din pivniță, aducea apă de jos, băgând bine de seamă să nu alunece pe gheața, care se făcuse în jurul fântânei. Mătură, spăla vasele chiar, și rufele mai mici. Mănuțele ei se făcuseră scoartă, de cum ieșia cu ele umede prin ger și o dureau grozav. Cu toate acestea avu și o bucurie.

Tată-său îi făcu rost de cărți și a înscris-o la școală. Nu va pierde anul. Când primi ghiozdanul cu cărțile și le puse de umăr începù să joace cum nu mai jucase de mult. Apoi la școală când doamna, după un mic examen de primire, o așeză în banca întâi, drept în fața ei, nu eră copil mai fericit ca Rodica.

Acum trebuia să se scoale și mai de dimineată. Și eră rău, că nu găseau chibrituri, ca să aprindă focul. Rodica trebuia să caute foc în vecini. Și nu la toți vecinii se aprindea focul așa de dimineată. De multe ori trebuia să se ducă până în a doua a treia stradă să caute foc. Luă cu ea o lumânărică și se

BCU Cluj / Central University Library Cluj

K. STRUTZ

întorcea cu ea aprinsă. Dar erà greu pe poteci, și când bătea vântul, de multe-ori se stângea lumina și de două trei ori se întorcea s'o aprindă, ținând palma scut și pășind mărunt, cu grije pe potecuța lunecoasă, în gerul crepuscului, abia ivit, și cu teamă în sufleteț: nu cumva să întârzie dela școală!

Dar Rodica nu se plângea niciodată. Toate le făcea bucuroasă, sprintenă și îndemânatecă — lucru mare — în toate. Numai de boala mămichei și a Sandei, plângea adesea cu hohot și lacrimi ferbinti. Seara când isprăvea de lucru și de scris, ședea pe pat lângă Sanda, ținând mânuțile ei ferbinti și privind-o cu duioșie. Cum ardeau obrăjorii și ochii ei negri, sclipitori. Ce frumoasă, blândă și bună erà Sanda! Erà mult mai frumoasă decât ea! Și pentru asta — știà Rodica, că numai pentru asta, căci e mare lucru frumuseța la o fetiță, — părinții ei o iubeau mai mult pe Sanda. Nu odată îi auzise admirând-o. — Uită-te la Sanda — icoană!

Dar ea nu erà invidioasă. O admirà și ea și o iubeà din toată puterea inimioarei

sale, rugându-se mereu pentru sănătatea ei și a mămichei.

Doamne, ce bucurie mare când înspre primăvară se făcură amândouă sănătoase. La școală se organizează o serbare și Rodica recită poezia „*La noi*” de Octavian Goga. Stărnii admirația tuturor cu câtă simțire, cu câtă artă nuanță nemuritoarele strofe.

Le recită și poetului, găsimdu-l într'o zi la o prietenă a mămichei. El o luă în brațe și o sărută, ștergând o lacrimă din ochi...

Eră pe vremea celor mai triste zile pentru noi. România ocupată, gema strivită, chinată sub tirania jefuitoare a dușmănilor. Moldova eră în stăpânirea distrugătoare a rușilor cari despoiau satele și le dădeau foc, numai decăt, chiar și fără nici o trebuință.

Nemții amenințau să intre în Moldova. La Oituz și Mărășești începură luptele. Toată suflarea românească își îndreptă speranțele la aceste lupte. Triumful peste așteptare electriză o clipă toate inimile, apoi trădarea rușilor ne amenință iarăș cu noi primejdii.

Tata Rodichei închiria o mică vie în apropierea Iaşului și duse acolo pe nevastă-sa și pe Sanda, ca să le ferească de molima boalelor cari secerau în oraș cumplit viețile omenesti. Rodica se duse și ea, după ce isprăvi școala. (Luă nota zece, nu numai la studiu, dar și la purtare).

Ce frumos erà la vie!

Dimineața când răsărea soarele, Rodica luà pe Sanda, urcau împreună poteca pe coastă, până sus la nucul cel mare, enorm de mare, care dominà ca un rege peste întinderea grădinci.

Moș Petru, vierul, le povestea fetițelor că nucul acesta trebuie să fie de vr'o două-trei sute de ani, căci iată: sunt încrustate în coaja

lui nume de boeri, cari au trăit pe vremurile acele și au venit vara din Iași să se răcoarească sub nucii aceștia.

Rodica se uită la pomul uriaș cu admirație. Par'că ar fi vrut să-l întrebe: e adevărat?

Dar nucul nu știe să vorbească, își scutură numai rodul și frunzele îngălbenite, răspândind parfum și sănătate împrejur.

Sanda se îmbujorase la obraji și mâncă cu poftă mămăliga și fasolea, parcă niciodată n'ar fi fost bolnavă. În schimb mămica obosea prea mult, muncind în grădină, în vie. Cumpărase o văcută, doi porci de îngrășat, crescuse păsări, să treacă dorul celor părăsite la Câmpina și să nu mai rabde foame cum răbdaseră iarna trecută. Bărbatul ei era toată săptămâna la slujbă în Iași, numai Dumineca îi venea câte puțin în ajutor. Slăbi iarăși, căpătă friguri palustre, apoi gălbinarea, trebuia dusă la Iași, la doctor.

Fetițele rămaseră singure cu moș Petru, care se legă pe suflet, că avea să le îngrijească ca pe nepoatele lui.

Trecu o lună, două, și mămica nu se mai întorcea. O dorea pe Sanda și tăticu o luă

Într'o Duminică seara, ca s'o aducă iar Luni de dimineață.

Rodica rămase singură cu moș Petru. Ingrijea de puișori și de găini, strângând ouăle cu sânguință, pentru mămica, care devenise anemică de tot.

Moșul îi spunea povești și se împrieteniră împreună foarte mult. Bătrânul vier se tot minună de Rodica, povestind lucrătorilor că așa copilă harnică n'a mai văzut el decând e pe lume, și doar e mult de-atuncea!

În Duminica aceia tocmai plecaseră tătici și Sanda. Rodica se așază pe cuptor, ca de obicei, și îl tot necăjea pe moșu să-i mai spună o poveste!

Spusese moșu despre «Gruia lui Novac», «Șarpele din sân», «Ileana Consânzeana» și «Cei trei feciori de Impărat». Dar cu cât spunea mai multe, Rodica tot mai mult ar fi dorit să asculte.

— E târziu duduie, și matale trebuie să te culci, să dormi, să mai crești, să te faci mare, ca mamaia.

Se terminase culesul, dar moșul tot mai avea de lucru prin cramă: să sucească cepurile, să așeze binișor dopurile, căci vinul

BCU Cluj / Central University Library Cluj

încetase de fiert și mâine aducea domnul cumpărători, să-l vândă.

Se scumpise vinul la Iași grozav, și se tot miră moșul câte parale promisese negustorul pentru un butoi. Celălalt trebuia dat pentru armată, așa era legea acum.

N'apucă să iasă din cramă, când zări lângă ușă lipite de zid două umbre nemișcate.

Voiă să zică:

— Oho, dar voi ce căutați pe aci?

Dar n'apucă să scoată o vorbă, se simți strâns de gât și trântit la pământ...

BCU City Central University Library City

XI

Când se sculă Rodica Luni de dimineață, eși în tindă și se miră că moș Petru n'o așteptă cu strugurii și ulcica cu lapte cald puse pe masa, ca altădată.

Unde eră moșul?..

Ocoli curtea, grădina, se urcă până sus la nuc, în pădure, moș Petru nicăiri!

Incepù să-i fie urât. Il strigă pe nume de-i răspundea ecoul din vale: Moș Petre! Moș Petre!

Dar moșul nu se arătă.

Reîntorcându-se în casă, văzù ușa dela cramă deschisă. Intră înăuntru. Dar nici aci nu eră moșul. Unde s'o fi dus, prietenul, protectorul ei credincios, care până acum n'o lăsă nici odată singură?

Se apropie de cele două butoaie de vin și observă că cepurile sunt scoase și vasele goale. Cineva a furat vinul!

Cum are să se supere tătucu! Dar cine? Nici prin gând nu-i trecu că hoțul ar fi putut fi moș Petru.

Ii fu frică. Ca de obicei copiii, se gândi: unde ar putea să se ascundă dacă hoții s'ar mai întoarce să mai fure ceva?

Zări în fund dulapul, în care s'au mai jucat ele cu Sanda de-a ascunsele...

Deschise ușa dulapului și din el căzu trupul neînsuflețit al lui moș Petru...

Rodica nu țipă și nu leșină cum ar fi făcut un alt copil, mai slab de fire. Văzuse ea, mai bine de un an de când ținea războiul destui morți — astă iarnă într'o dimineață când s'a dus să ia pâine, a întâlnit la Iași un camion întreg, încărcat cu morți, soldați înghețați pe front — dar îi părea tare rău de moșul!

Cum rămânea ea singură?.. Și ce supărare o să aibă mama, când o să afle că li s'a furat vinul?

Tot rodul muncii și cheltuelilor de astă vară!

XII

Rodica se întoarse repede în casă, își desprinse ghiozdanul din cui, unde își ținea cărțile, îl puse de umăr și o luă la fugă spre Iași.

Cunoștea drumul; o potecă îngustă tăia lunca, și-l scurtă mult până la șosea. Rodica fugea cât o ținea sufletul, întorcând uneori capul să vadă nu cumva o urmărea cineva?

Tâlharii! Trebuie să vină tata cu jandarmii și să-i prindă.

În drum întâlni doi oameni, cari se duceau la vie. Îi tocmise Moș Petru să ajute la îngropat vița:

— Unde fugi, duduie, așa de dimineață? o întrebă unul. — Dar ea nu răspunse. Era prea emoționată și prea grăbită ca să mai poată sta de vorbă.

Când sosi la Iași, după două ceasuri de drum, taticu erà gata să vie cu un automobil militar la vie.

Colonelul, care învoise vinul, îi pusese la dispoziție un camion dela muniție.

Rodica s'a tot gândit în drum: cum să spună ea lui tată-său cele întâmplate, ca să nu audă mămica. Să nu-i facă rău supărarea, căci erà foarte slăbită, acum după boală, și se bucură mult când îl găsi singur în curte gata să plece cu automobilul.

Când o văzù tata, abià gâfâind, albă de emoție, se sperie.

— Ce-i Rodico? Ce s'a întâmplat? Ați dat foc cramei?

Rodica îi făcù semn să tacă, și-i povesti, șoptind, nenorocirea. Dar el nu s'a putut stăpâni.

— Cum? Vinul? Tot vinul mi l'a furat?!... M'au jefuit! Tâlharii! Tâlharii, numai tâlhari pretutindenii!

Intră, furtunos, în casă desprinsе pușca din cuiu, galben, tremurând de mânie.

— Toată munca mea, toată averea mea — s'a dus!

Ea înțelese și leșină. Rodica alergă la

unchiul său. Dar el nu mai erà în Iași. Plecaseră cu toții, la Odessa.

Sanda stătea în genunchi lângă patul măsei și plângea. Tăticul spălă cu oțet fruntea bolnavei, care abià după un ceas de letargie își veni în fire.

— Du-te dragă, du-te, să nu ne fure și porcii și vaca... Adă-i aci! Adă și paserile, toate ce mai avem acolo... O, și câtă speranță avusesem, că am scăpat de mizerie!

Și lacrimi mari alunecau pe fața ei albă ca hârtia. Rodica izbucni, în sfârșit, și ea într'un hohot convulsiv, după ce își ținuse firea tare, mai bine de trei ceasuri.

— Dar moș Petru, mamă... Săracul moș Petru!

— Ce-i cu el?

— L-au omorât, mamă. Și ce bun erà! Ce păcat mare au făcut oamenii! Ne-au furat nouă bucuria și au omorât un om!.. Așa-i mămico, că cel mai mare păcat în lume este să omori un om?

— Da, dragă, da...

Rodica rămase pe gânduri.

— De ce atunci se omoară soldații, unii pe alții?... Ei dacă sunt soldați, nu mai sunt

BCU Central University Library

oameni?.. Poate și pe moș Petru soldații l-au omorât. Știi, mamă, soldații ruși, aceia pe cari i-a prins el în vie furând struguri și i-a spus maiorului...

Și Rodica avusese dreptate. Ancheta a stabilit că hoții ucigași au fost doi soldați ruși. I-au văzut oamenii ducând pe șoseaua Iașului un car cu patru butoaie mai mici de vin. S'au oprit oamenii și s'au mirat: de unde aduc soldații aceștia vinul așa în puterea nopții? Dar nimeni n'a cutezat să-i oprească și nu s'a mai descoperit nimic.

Rodica a oftat adânc, când l'a văzut pe tatăl său aducând dela vie porcii și paserile și toată gospodăria lor dragă. Și nici o picătură de vin! Cât muncise biata mamă legând vița, stropind-o. Și ea și Sanda, ce de mai struguri frumoși au adunat cu coșurile alături de culegătorii plătiți foarte scump, și au făcut vin din ei, ca să-l vândă, să aibă bani de lemne, de chirie, de ghete! Cum strânseseră strugurii cei mai dulci într'un butoiaș pentru Sanda și pentru mama, ca să se întărească după boală, și tâlharii l-au furat și butoiașul acesta cu vin cu tot!...

XIII

Un porc murise pe drum, sugrumat de frânghia cu care fusese legat... Găinile, închise în magazia de lemne, unde dase iar frigul, nu mai ouau și începuseră să piară și ele. Vaca lăsată în grija unui om la vie, se îmbolnăvi, zicea el, și a trebuit s'o taie... În Iași eră scumpete mare și mizeria începea să bată iarăș la ușa micii familii.

— Cum se face, mamă, întrebă Rodica într'o zi, întorcându-se radioasă din oraș — când are omul mai multe năcazuri, vine și câte o bucurie? Știți ce-i nou?

— Știm dacă ne spui, răspunse mămica zâmbind. — Numai Rodica îi aducea înseninarea zimbetului pe buze.

— M'am întâlnit cu Aglaia, o fată dela noi

dela școală, și mi-a spus că mâine începem școala!... Nu te bucuri? Stai să-ți mai spun. S'a făcut pace la București. Nu mai e războiu! O să vină scrisoare dela mama mare să ne spună ce-i la noi acasă în Câmpina. Poate nu-i arsă casa, și o să ne întoarcem acasă... Nu te bucuri, mamă?

Ea zâmbea de bucuria copilei și-i răspunse:

— Da, dragă, da... Imi pare tare bine că începeți școala...

Dar bucuria păcii nu putea să intre în sufletul ei, adânc întristat.

Auzise și ea că, după înfrângerea dela Otuz și Mărășești și după retragerea trupezilor rusești din Moldova, nemții ofereau pace României. Dar ce pace! Cea mai înfricoșată înfrângere și cumplită umilire. Cu micșorarea țării, până dincoace de munți și Dunăre. Să pierdem Carpații și marea! Predealul și Constanța, Ceahlăul și Bistrița, să nu mai fie ale noastre?! Nu-și putea închipui, tânăra femeie o astfel de Românie. Și totuși nu era altă scăpare. Fără ajutorul rușilor, noi singuri, cu oastea noastră sfărmată, retrasă numai într'un triumhiu al

țării, nu puteam să ținem piept dușmanilor, în număr îndoit, sau întreit.

Nemții amenințau să intre din nou în Moldova, la cele două pasuri încercate, Oituz și Mărășești. Fu câteva zile o panică grozavă în Iași. Se vorbea de o retragere în Rusia a tuturor armatelor noastre, sau de „triumghiul morții“, și apărarea țării până la moartea celui din urmă soldat. Așa cum luptaseră odinioară Dacii, străbunii noștri.

Floarea tinereții pierise. Țara umilită, sfâșiată, nu mai avea destule brațe cari s'o apere. Cei morți nu puteau să învie, „cei vii însă puteau să mai moară“, strigau cei cu inima de oțel.

O moarte fără de folos! Eră prea crudă hotărârea aceasta, răspundeau cei cu milă de om.

După câteva luni de frământare, guvernul din București primi pacea.

La Iași eră doliu. Inimoasa regină Maria plângea. Și dimpreună cu ea plângea întreg poporul.

Rodica văzând atâta jale își încruntă sprincenele frumos arcuite:

— Mamă, dar eu nu-i înțeleg pe francezi și

pe englezi, pentru ce nu trimit aci soldați mai mulți, să-i scoată afară pe nemți din țară?!

Tatăl său care citea la opărte un ziar, o ridică în brațe și o sărută pe frunte:

— Bine zici, așa ar trebui să facă francezii și englezii!.. Cine știe dacă la sfârșit nu va fi după cum zici tu, adause tăticu, care în politică eră tot așa de optimist ca și fetița lui.

Nu se putea ca Dumnezeu să ne pedepsească așa de cumplit!

XIV

Trecu vara în așteptarea acestei îndurări cerești!

În Iași începù reîmpatrierea celor refugiați din părțile ocupate.

Părinții Rodiciei primiră scrisori din București, din Câmpina, unde dezastrul nu fusese așa de cumplit, cum au fost temerile și veștile anterioare. N'au ars decât câteva case în apropierea unor sonde. Și nemții n'au omorît nici un cetățean dezarmat, nici o femeie, și n'au tăiat mâinile copiilor.

Când a auzit Rodica veștile acestea, a început iar să sară prin casă de bucurie. A prins-o în brațe pe Sanda ș'a sărutat-o de mai multe ori.

— Ne întoarcem acasă, Sando, ne in-

toarcem acasă... Când plecăm tăticule?...
Mâine? Poimâine?... Peste o săptămână?...

Nu se ştiă. La reîntoarcere eră şi mai greu decât la venire. Acum, nu mai eram noi stăpânii căilor ferate din România, ci nemţii, duşmanii, asupritorii noştri. Deşi condiţiunile prime au fost: reîmpatrierea prizonierilor şi a refugiaţilor, interesul ocupanţilor eră, ca aceste reîmpatrieri să se facă cât se poate mai încet.

Ţara eră istovită, înfometată, ei continuau rechiziţionările, fără milă, şi se temeau de-a mai sporî populaţia flămândă a ţării.

Şi în Iaşi, mizeria ajunsese la apogeu. Febra tifoidă, exantematicul, dizenteria şi alte boli decimau populaţia. Lapte, carne, nu se mai găsea. Pâinea ajunsese o raritate, un lux, pe care numai milionarii puteau să şi-l permită. Lumea se hrănea cu mămăligă, cartofi şi fasole. Şi aceste, îngrozitor de scumpe.

Abia pe la sfârşitul verei primi tata Rodichei, care era acum funcţionar la un minister, încuviinţarea să-şi poată reîmpatria familia.

Mama Rodichei spera că întorcându-se

acasă va afla ceva despre dispariția fratelui ei în dezastrul Turtucaei. Fetițele își lăsa-seră cutioara cu păpușile și alte amintiri scumpe, în gară la Ploești, în grija unei prietene, care nu pleca. Tot acolo rămăse-seră și bagajele familiei. Tot ce avuseseră mai prețios în casă. Oare vor mai fi trăind păpușile? Și lada cea mare, n'o vor fi jefuit-o tâlharii? Pretutindenii erau acum numai tâlhari.

O călătorie de două săptămâni, într'un tren de marfă, la un loc cu vitele, cu porcii și paserile, puse capăt tuturor întrebărilor.

XV

Intr'o seară frumoasă de Septembrie, Rodica, Sanda și mămica lor, reintrară în căminul lor drag, părăsit aproape de doi ani.

Casa era locuită de nemți. Un subofițer „landsturmer” și vr'o patru „gemeineri” cari se instalaseră aci și se simțeau ca la ei acasă, în confortul bine aranjat a tinerilor gospodari.

Subofițerul începù din poartă:

— Hier ist alles besetzt, kein Platz mehr, für niemand.

Nu mai e loc pentru nimeni!

Vecinii se strânseră în curte și făcură un alai de binevenire, așa de sincer și expansiv încât nemții nu mai ziseră nimic. Deșertară o odăiță lângă bucătărie, și o puseră la dispoziția tinerei femei.

Rodica alergă numai decăt în grădină, să numere pomii: nu cumva a pierit vr'unul? Pomișorii tineri, sădiți în primăvara plecării lor. Dar nu, erau toți în număr, douăzeci și doi! Numai din trandafiri a pierit unul și Rodica se jeluì, cu ochii umezi:

— O, mamă, nu vom mai avea la vară trandafiri roșii, de ceia mari, frumoși, de se tot mira cucoana Marița de ei.

Dacă ar fi fost numai atâta!

Dar din paturi lipseau toate saltelele de lână, toate plăpumile, covoarele, perdelele... Din cadre erau scoase picturile în olei și nici un tacâm, nici un vas în bucătărie. Nemții instalați cu gospodăria lor ambulantă asigurau că nimic n'au găsit aci. Numai pereții și mobila de lemn. Lipseau și scaune, fotoliuri.

Dar mămica nu se mai plânse. De ar ieși numai țara bine! O, munții dragi, și Constanța frumoasă! Comorile aceste de n'ar fi pierdute!

În Câmpina nu se deschise nici o școală românească, numai școala coloniei germane. Și Rodica nu voia să se înscrie la ea, oricât dor ar fi avut de școală!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj Central University Library Cluj

Tăticu, rămas la Iași, la șujbă, trimise, înfârșit, după două luni de așteptare, o veste bună adusă de un invalid din Câmpina: Ministerul lui, se va întoarce în curând la București și dimpreună cu el, toate autoritățile românești, și regele, armata românească, toată curtea, întreg statul major!..

Tânăra femeie ascultă, albă de emoție, cele ce-i spunea invalidul și parcă visă.

— Stau rău de tot nemții, șopti solul bucuriei, au fost bătuți, pe toate fronturile...

Se apropie și Rodica să asculte:

— De acum trebuie să plece toți dușmanii din țară... Se întoarce România. Se întorc ai noștri!

Rodica alergă îndată în vecini s'o vestească și pe Sanda, care se jucă în grădina cucoanei Marița, cu mai multe fetițe din oraș.

— Auzi, Sando, se întoarce tata, se întoarce armata și regele, toată România!

Ca fulgerul trecu vestea prin toată Câmpina.

— Vin ai noștri! Se întoarce România!.. Vine România!..

Și nimeni nu se îndoia că vestea este adevărată.

XVI

Nemții își vindeau pe întrecute lucrurile și se pregăteau de plecare. Micul oraș fierbea de forfoteala grabei, de plecarea străinilor și de bucuria reîntoarcerii băștinașilor.

Rodica umblă de colo până colo, să audă, să vadă toate. Prinse câteva vorbe nemțești și îi auziă pe nemți mormăind:

«Nur schnell einpacken. Nur schnell Alles *tüchtig* requiriren!»

Până mai este vreme. Umblau nebuni prin sate, să adune ouă, unt, paseri, porci și oi. Vitele le tăiau și strângeau carnea sărată în lăzi, alături de cutii și borcane de marmeladă, nuci și alune cojite.

Mama Rodichei nu putea să doarmă noaptea de larma lor. Avea și patul tare, fără

saltea, numai cu o pătură militărească. Și-eră frig, fără plapumă. Dar când se gândea la triumful României, la victoria și mărirea țării, valuri de bucurie o încălzeau. Speranța unui viitor mai fericit pentru fetițele ei, cari dormeau alături învelite cu paltonașele lor, îi făcea din patul tare, un leagăn dulce.

La începutul lui Octomvrie sosi și bărbatul ei, luând un concediu dela minister. Fiindcă n'avusese tren, își adună toate economiile, se mai împrumută la o rudă, cu trei mii de lei, își cumpără o căruță cu doi cai frumoși și veni cu ei la Câmpina. In drum, prin satele Moldovei, găsi câte ceva provizii, pentru cele mai elementare nevoi ale casei.

Rodica avu nespusă bucurie de cai. Ii îngrijea de fân, de apă și îi peria de praf... Dar avu și cu ei, nespusa supărare a vinului dela vie... După ce tăticu fu silit să se întoarcă iar la lași, nemții în noaptea retragerii lor — furară cail!

Fu o jale iarăș mai sfâșietoare decât aceea dela vie. Deși nu căzuse victimă nici o vieață de om — vizitiul fusese la cârciumă în timpul

hoției — dar de caili aceștia se legaseră atâtea speranțe! Atâtea jertfe se făcuseră pentru ei!

Rodica plânse iarăși cu hohot când o văzù pe mamă-sa alergând disperată la comandatură, la poliție, să reclame hoția, să pornească urmărirea tâlharilor... O îmbrățișă printre lacrimi și o rugă să-și întărească inima, și nu cumva să leșine iar!..

Sanda le urmărea pe amândouă, în tulburarea lor, palidă, cu ochii ei mari și negri, mișcând ca în friguri gurița mică, roșie.

— Dar de ce să ne fure nouă toate?... Și vinul și paserile, și hainele din cofăr și păpușile și caili și toate?... Doamne, Doamne, acum să vezi că o să ne certe tăticu, când n'o mai găsi caili. Zice că de ce n'am avut grije de ei?... Vezi, câte necazuri!

Jeluirea fetei resună par'că în tot orașul, în toată țara, pe unde trecuse puhoiul dușmanilor. Pretutindeni au jefuit, au dat câte o ultimă lovitură bieteii populației pustiite. Rămaseră câteva zile satele, orașele ca într'o panică a deșertului.

Nemții plecaseră, și ai noștri nu mai ve-

neau. Erà dezordine, o zăpăceală și o complectă dezorganizare.

Polițiștii noștri, din cei rămași, speculanții și exploatatorii, pescuitorii în apă tulbure, își făceau de cap. Erà lumea tâlharilor, lăsați liberi din pușcării, ca nici odată.

Rodica încuià din vreme poarta și zăvoarea bine ușile în fiecare seară. Nu cumva să vină hoții să le ucidă și să le bage prin dulapuri. Nu-l putea uită pe moș Petru și adesea-ori îl visà noaptea prin somn. Odată venise și-i povestise frumos, cum l-au apucat și l-au omorît hoții. „Și mi-a fost necaz că eu n'am avut nimic în mână să dau în ei“, auzi Rodica limpede glasul moșului și-râsul lui potolit, de cum obișnuia să râdă când îi spunea și alte povești...

XVII

Și tăticu nu mai venea delă Iași. Trecu aproape jumătate iarnă când însfârșit putu să-i vestească că vine, vine în curând. Ministerul se va reinstala la București și probabil va trebui să se mute cu totul în capitală, căci la Câmpina exploatarea de petrol fiind dezorganizată, nu mai avea nici un câștig. O, da, dacă nemții n'ar fi furat caii!

Prietenii casei începură să se întoarcă pe rând și o compătineau pe tânăra femeie că e tot singură, fără bărbat în casă: E greu!

Cine îi scoate ei cartele de pâine, făină, zahăr delă primărie? Cine-i cumpără lemne, sare, mălai, porumb pentru găini? Carne, gaz și toate câte trebuie la casă, când toate sunt așa de greu de obținut?

Sau la vr'o boală, cine să alerge la doctor, la farmacie, sau cu scrisori și telegrame la poștă?

Iarna erà aci și femeia tot șubredă cu sănătatea.

Mai veni și mama mare din București, bolnavă și ea, istovită de puteri, de mizeria celor doui ani de ocupație și de jalea țării și de jalea fiului ei, pierdut în floare. . . Și nici un bărbat în casă!

— Ba o am pe Rodica, răspundea femeia. Ea se duce în toate părțile, aduce de toate și toate le isprăvește bine. Ea-i bărbatul în casă!

O singură nemulțămire aveau părinții cu Rodica: nu mai voia să cânte la pian.

Mama mare îi adusese, cu mari jertfe, pianul ei din București, să nu se piardă frumosul talent al copilei. Dar ea abia făcea câteva game și-i închidea capacul.

— De ce Rodico? De ce nu vrei să mai cânti?

Veni și vechea ei profesoară și o îndemnă să înceapă iar lecțiunile; făcuse progrese uimitoare copila și erà păcat.

Tată-seu, care erà acum cu ministerul

la București, și venea din când în când acasă, a și bătut-o odată strașnic pe Rodica, pentru refuzul de a mai cânta la pian.

— Ce? În zadar a cheltuit mama mare să-ți aducă ție pianul? Și eu am bani de aruncat să plătesc zadarnic profesoara?

Rodica a răbdat bătaia și nici n'a plâns. A stat așa, cocoțată sus pe scaunul de pian, cu capul sprijinit în coate, cu degetele înfipite în părul blond. ca de mătase, încruntând ochișorii căprui.

— Nu pot, tată, nu pot !... Poți să mă și omori, dar nu mai pot !... University Library Cluj

— De ce, fetico, de ce? întrebă tată-seu potolit, mișcat par'că, de atitudinea serioasă a copilei.

— Nu-mi stă mintea la cântec !... De când am văzut la Iași atâți bolnavi și atâția morți !... Ași vrea, taticule, când voi fi mare, să mă fac și eu... doctor !

— Doctoriță ! Ei, drăcie !

Părinții se uitară unul la altul și n'o mai certară pentru pian.

XVIII

În toamna următoare se mutară la București.

Rodica e în clasa patra primară și e tot în banca cea dintâi. De Crăciun a jucat teatru și o cunoaște acum și aci, multă lume. Mama ei ține să fie fata ei frumoasă și-i pune fundă roșie în buclele blonde, dar ea le scoate din poartă și le așază în ghiozdan. De ce să se uite fetele la ea cu invidie: Ei, uite, ce funde are Rodica! Fetele din București sunt înțepate și gureșe, nu sunt bune ca cele din Câmpina.

Și nici casa, curtea și grădina nu sunt ca acele din Câmpina. Rodica are nostalgie și adesea ori suspină, când n'o aude mămica. Nu vrea s'o mai supere pe mămica: vede ea că și ei îi e dor de căsuța aceea zidită de

ei, în care și-a petrecut prima fericire a căsniciei.

— O, Doamne, de ce trebuie să se tot mute așa omul în lume!

În București nu mai erau pomișorii ei, nici trandafirii, nici leagănul din curte, unde se jucă ea cu Sanda și cu fetițele cele bune. Și nu mai eră nici lapte, nici aer așa de bun și lemnele erau grozav de scumpe.

Sanda se îmbolnăvi din nou. De astă dată așa de grav, încât doctorul chemat să o vindece, nu dete nici o speranță.

Frumoasa copilă zăcea în pat, cu obrajii arși de friguri, șoptind cuvinte blânde mângăetoare pentru mămica bună, pentru Rodicuța dulce, și ochii ei negri străluceau de dorul de viață.

— De ce, Doamne, de ce, se întrebă iarăș Rodica. De ce nu se poate vindecă Sanda? Spune, mamă? Nu știu doctorii ăștia să-i deie nimic ca să se vindece?

Mama ei plângea cu hohot. Se zbătea în desperare, încercând totul pentru vindecare.

Doctorul îi spusese chiar și termenul fatal. Trei săptămâni putea să mai trăiască odorul ei. Trei săptămâni!

Dar erà crud, imposibil de înțeles!

Rodica, care auzise ș ea sentința, se prinse de grumazii măsei și o înăbuși de sărutări, plângând amândouă.

Apoi se ridică hotărîtă, încruntând ochișorii cei cumiști. Iși șterse obrazii cu o batistă și o mângăie pe mama sa.

— Nu mai plânge mămico... Lasă, când voi fi eu doctor, n'am să las nici un copil să moară, nici unul!

— Numai să poți! oftă mamă-sa.

— O să pot! Căci copiii nu *trebuie* să moară, niciodată, așa-i mamă? Oamenii tare bătrâni cari nu mai văd, nu mai pot să umble da, aceia poate... Dar pe copii eu n'am să-i las, nu! Invăț bine toate doctoriile și atâta le încerc, până văd care-i doctoria cea mai bună, care vindecă. Și-i vindec. Nici un copil să nu moară!

Mamă-sa o strânse la piept și în sărutarea fierbinte apăsată pe fruntea copilei, simți alinarea durerii, mângăierea, că tot îi mai rămânea din vecinicia unei fericiri nemăsurate, o parte frumoasă.

După câteva luni însă, mica familie, mult încercată, se trezi din desperarea pricinuită de profețirea doctorului pesimist, la o bucurie cerească, tot așa de sublimă pe cât fusese de mare întristarea: Sanda reveni la viață.

Ingrijirile stăruitoare ale mamei, rugăciunile fierbinți ale Rodichei și sacrificiile tăticului, care nu cruțase nici osteneală, nici cheltuială pentru scumpa lui copilă, alungară Moartea de lângă patul Sandei.

Se duse în altă parte urita stafie, cu coasa ei cumplită. Poate la vr'o bătrână sau bătrân de aceia cari și-au împlinit veacul și o așteaptă cu dor...

Rodica fu atâta de veselă, în cât într'o Duminică frumoasă cu soare de primăvară, după ce zburdă un timp sărind și jucând prin casă, se apropie sfioasă de pianul ei părăsit. Ridică încet capacul, atinse cu degetele ei drăgălașe clapele și ca sub puterea unei vraje hipnotice, începù să cânte...

Părinții ascultau încremeniți cântecul fețiței așa de frumos, cum nu auziseră altul. Fără note!

Dar ce minune fusese aceasta? De unde

știa Rodica simfonia aceasta? Cine o învățase?

— Nimeni, zise ea. Mi-a venit mie așa un dor și o bucurie. Din toate prin câte am trecut noi, așa un vârtej cu plâns și râs — ca de copii!..

Din ziua aceia Rodica învață iar la pian și Sanda se întreamează, văzând cu ochii.

SFÂRȘIT

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vitrina Librăriei SOCEC & Co. S. A. București

Sucursale: IAȘI, CRAIOVA, GALAȚI, CONSTANȚA, PLOESTI,
CĂLĂRAȘI, SLOBOZIA

H. C. ANDERSEN

POVESTIRI

traducere de
Sarina Cassvan-Pass

H. C. ANDERSEN

MĂRGĂRITARE

POVESTIRI

traducere de Ruxanda Vlahuță

TH. D. SPERANȚIA

SAR și IONEL

POVESTIRE

NESTOR URECHIA

GĂZE

DIN LUMEA INSECTELOR

N. A. BOGDAN

Povești și Bazaconii

DIN MOLDOVA

VIRGIL CARAIVAN

LA GURA SOBII

POVEȘTI ȘI SNOAVE

SARINA CASSVAN-PAS

Aventurile unui
mic Bucureștean
2 Volume

JULES VERNE

Din călătorii extraordinare
au apărut
12 Volume diferite

Cereți Gratis Catalogul Librăriei